

- 3:o) För den lindring en del af jorden erhöile enligt föregående förslag skulle den, som utgjort några slags grundskatter under viss tid år, med en viss procent af grundskattebeloppet aflösa samma, och föreslår jag detta till 10 à 15 procent uti 10 à 15 års tid, och att denna aflösningssumma må i främsta rummet användas till ett kraftigt nationalförsvar.
- 4:o) Att med görligaste ändras och förenklas debiterings- och upp-
bördsverken till enkelhet och kostnads besparande, och förberedes så, att endast tvänne jordnaturer i en framtid böra nämnas; all af enskilda egande jord blir frälsejord och all statens (kronans) egendom kronojord, och att detta såsom en beskattnings- och titelfråga ej det ringaste inverkar på eganderättsfrågan.
- Om remiss till Stats-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 26 Januari 1871.

Jöns Pehrsson,
från Kronobergs län.

N:o 37.

Af Herr O. B. Olsson: Om att Konstitutions-Utskottet måtte afgifva förslag till ändringar i grundlagarne, åsyftande att upphäfva Konungens rätt att utan Riksdagens medgifvande förklara krig.

Då statsmakterna i Sverige uti Regeringsformens 13 § tillerkänt Konungen rättighet att utan Riksdagens hörande och utan ens Statsrådets medgifvande eller tillstyrkande »börja krig eller sluta fred», hafva de tydligen tänkt sig Konungen icke blott såsom rikets förste embetsman och

Bih. till Riksd. Prot. 1871. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 5 Häft.

verkställare af statsmakternas samfällda beslut, utan ännu mer såsom varande i sin person ej blott en statsmakt, jemnstark med den motstående representativa statsmakten, utan till och med stående så högt öfver den, att han tvärtemot Statsrådets åsigt tillerkändes rättighet att personligen »fatta och utföra det beslut Han för riket nyttigast finner.»

Visserligen vidtog man, såsom motvigt mot denna långt utsträckta rättighet, den säkerhetsåtgärd, som finnes intagen i 63 § af samma Rege- ringsform angående sättet för lyftning af de medel, som Riksdagen anvisat till Konungens disposition för den händelse krig skulle i anfalls- eller försvarsändamål infalla. Men det behöfves ingen synnerlig skarp blick för att finna, det denna åt Riksdagen förbehållna återhållskraft är mera sken- bar än verklig och strängt taget temligen betydelselös. Ty tänkom oss det fall — hvilket ju ligger inom möjlighetens gränser — att Konungen, efter att hafva kommunicerat sig med Statsrådet, förklarar en annan makt krig, skyndsamt utfärdar riksdagskallelse och efter dennas uppläsande i hufvud- stadens kyrkor lyftar de till Hans disposition för sådant ändamål ställda medel, hvarmed ett krig åtminstone kan begynnas innan Riksdagen hinner sammanträda. Hvad skall då Riksdagen göra i fall den icke vill krig och detta redan befunne sig i full låga? Sannolikt skulle icke blott de redan i anspråk tagna millionerna utan många andra sådana och kanske äfven landsträckor behöfva uppoffras innan den lågan hunne släckas, som möjligtvis mot både Statsrådets och svenska folkets vilja blifvit tänd.

Jag medgifver gerna, att jag ur det anförda grundlagsstadgandet sökt utdraga de aldra svåraste konsekvenser, likasom jag villigt erkänner, att de kända tänkesätten hos den Konung, som nu sitter på Sveriges thron, ingalunda berättigar till sådana farhågor, som jag här ofvan antydt. Men i fråga om en grundlags innehåll och i fråga om de båda statsmakternas inbördes maktfullkomlighet, torde det icke vara välbetänkt att taga hänsyn till en enskild persons, vore det än en Konungs, kända fredälskande tänkesätt. Vi hafva i årtionden från Frankrike hört försäkras att »Kejsardömet det är freden» och få dagar före krigsförklarings utfärdande hördes från ministerbanken försäkras, att den »allmänna freden aldrig varit så betryg- gad som då», och nästan omedelbart derefter kom ett krig, på hvars like historien dittills torde sakna beskrifning. Detta torde kunna gifva äfven svenska folket anledning, att icke alltför djupt invagga sig i politisk sä- kerhetssömn och att icke trygga sig ensamt vid Konungens kända tänke- sätt, utan söka så godt ske kan att äfven i grundlagen värna sin sjelfständighet.

Att grundlagstiftarne år 1810 ansågo sig skyldiga tilldela Konungen den i ofvan återopade § långt utsträckta makt i detta afseende torde hafva sin grund i då för tiden rådande åsichter om nödvändigheten af en stark

konungamakt gent emot de fyra riksständén och den vana vid denna makt som svenska folket under åtskilliga envåldsregeringar både före och efter frihetstiden liksom insupit med modersmjölken. Måhända ansågo de också de korrektiv emot missbruket, som på ett och annat ställe i de nya grundlagarne infördes, vara en i folkfrihetens intresse vunnen seger gent emot de förhållanden, som dittills existerat.

Det torde väl dock icke bestridas att förhållandena under de sedan dess förflutna 60 åren betydligt förändrat sig. Svenska allmogen står icke nu på samma bildningsgrad som då, representationssättet är icke mera detsamma och sjelfva åsigten om nödvändigheten af en konungamakt, som är starkare än folkets makt, har undergått icke obetydliga modifikationer på denna tid, för att icke nämna de lättade kommunikationer, till följd af hvilka en urtima Riksdag kan vida skyndsammare nu än för 60 år sedan sammankomma.

Härtill kommer den sorgliga erfarenheten, som sistförflutna året medfört, hvarunder det mest fasaväckande förödelsekrig mellan tvänne grannar upplågat och hvilket åtminstone skenbart haft endast dynastifrågor till utgångspunkt. Det kan icke begäras att jag skall vara hemmastadd med den högre politiken, men det oaktadt förekommer det mig, som skulle detta förfärliga krig aldrig kunnat utbryta, åtminstone aldrig så som skedde, om icke regenten egt makt att sjelf inveckla landet deri för att sedan i nödens stund lemna åt folket sjelft att reda sig dermed bäst det kunde.

Hvad som *har* inträffat i Frankrike *kan* inträffa i Sverige, och just dertföre anser jag det vara Representationens oafvisliga pligt att genom lagstiftningen söka förekomma sådana olyckor, såvidt möjligt är.

Härmed vill jag ingalunda förneka, att ju äfven en folkrepresentation kan inveckla ett folk i krig, men frågan gestaltar sig då helt annorlunda. Har regenten föreslagit och folket genom sina ombud godkänt krigets förklarande, då får folket också bära konsekvenserna af sitt eget beslut.

Då det nu på allvar lär blifva fråga om att svenska folket skall underkasta sig en mycket utsträckt skyldighet att såväl under fredens dagar öfva sig i vapnens bruk, som under kriget dela dess mödor och faror, äfvensom åtaga sig stora ekonomiska bördor, bör det icke kunna anses förnämligt att fordra, det folkets ombud eller Riksdagen skall, innan en krigsförklaring får afgifvas, dertill hafva lemnat sitt bifall.

En sådan ändring af grundlagen skulle, enligt min tanke, för våra grannländer och andra nationer tillräckligt ådagalägga, att vi med våra ansträngningar att bereda oss för kriget endast afse ett sjelfförsvar och icke något anfall.

I enlighet med dessa mina åsigter, som jag vet gillas af tusentals bland svenska folket, vågar jag utan att dervid framställa förslag till de speciela grundlagsändringar, som fordras för ändamålets vinnande, vördsammast föreslå: att Konstitutions-Utskottet måtte till Riksdagen inkomma med sådana förslag till grundlagsändringar, att Konungen icke berättigas förklara krig utan med Riksdagens medgifvande.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1871.

O. B. Olsson.

N:o 38.

Af Herr Friherre A. H. E. Fock: Med förslag till ändringar i Kongl. Förordningen den 17 Maj 1867, angående vilkoren för bränvins tillverkning.

Ehuru jag anser en fullständig förändring i vilkoren för sprittillverkningen inom landet vara så väl ur allmän som enskild synpunkt önskvärd, så och då för närvarande ett förslag i detta hänseende sannolikt ej skulle vinna Riksdagens bifall, anser jag mig dock böra föreslå åtskilliga mindre förändringar i gällande lagstiftning, hvilka, utan att rubba grunderna för densamma, enligt mitt förmenande, skulle undanrödja vissa deruti förekommande oegentligheter och öfverflödiga, inskränkande bestämmelser.

§ 2.

Enligt denna §:s nuvarande lydelse skall, då termins slutdag inträffar på sön- eller helgdag, tillverkningen upphöra nästföregående söcknedag klockan 12 på dagen, och får ej för följande termin återbegynna förr än